

ИЗВЕШТАЈ

О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПЛАНА АКТИВНОСТИ МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ И ВОЈСКЕ СРБИЈЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ НАЦИОНАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ПРИМЕНУ РЕЗОЛУЦИЈЕ 1325 САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ УН – ЖЕНЕ, МИР И БЕЗБЕДНОСТ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ (2010-2015) У 2015. ГОДИНИ

Извештај о реализацији Плана активности МО и ВС за спровођење Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015) у 2015. години израђен је на основу извештаја организационих јединица Министарства одбране и Војске Србије (у даљем тексту: МО и ВС).

Извештај садржи следеће целине:

- 1) **Институције** – формирање и функционисање институционалних тела и механизма за спровођење Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015) (у даљем тексту: НАП);
- 2) **Заступљеност** – повећање заступљености жена у МО и ВС и њихов утицај на питања која се односе на мир и безбедност;
- 3) **Одлучивање** – повећање учешћа и утицаја жена на одлучивање у МО и ВС;
- 4) **Укључивање** – повећање учешћа жена у међународној сарадњи, решавању конфликта, постконфликтних ситуација и веће учешће жена у мултинационалним операцијама;
- 5) **Заштита** – коришћење инструмената правне заштите жена;
- 6) **Едукација** – образовање и усавршавање припадника МО и ВС у духу Резолуције 1325 СБ УН;
- 7) **Медији** – пружање медијске подршке циљевима НАП-а.

Спровођење НАП-а из надлежности МО и ВС реализовано је на основу Плана активности Министарства одбране и Војске Србије за спровођење Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015) у 2015. години. Реализовано је 94% активности предвиђених наведеним Планом, у свих седам области спровођења НАП-а.

За спровођење Плана у 2015. години било је предвиђено 700.000 динара, од којих је, закључно са 31. децембром 2015. године, утрошено 674.861,00 динара.

Резултати родне анализе спроведене у мају и октобру 2015. године показују да је, током 2015. године, у МО и ВС дошло до повећања укупне заступљености жена за 0,29% у односу на укупан број запослених, имајући у виду да је, према подацима од 1. априла 2015. године, заступљеност жена износила 19,42%, а према подацима од 30. септембра 2015. године, износила је 19,71%, у односу на укупан број запослених у МО и ВС.

У односу на показатеље из 2014. године, у 2015. години дошло је до повећања укупне заступљености жена за 0,37% у односу на укупан број запослених у МО и ВС, имајући у виду да је заступљеност жена у октобру 2014. године износила 19,34%.

1. ИНСТИТУЦИЈЕ – формирање и функционисање институционалних тела и механизма родне равноправности за спровођење НАП-а из надлежности МО и ВС

Током 2015. године, реализовано је редовно функционисање институционалних тела и механизма предвиђених НАП-ом.

Политички савет Владе за спровођење НАП-а (у даљем тексту: Политички савет), тело које је формирано на основу *Закључка за образовање институционалних тела Владе Републике Србије: Политичког савета и Мултисекторског координационог тела за спровођење НАП-а* (у даљем тексту Мултисекторско координационо тело), *05 Број: 02-77706/2011 од 13. октобра 2011. године*, интензивирало је свој рад у 2015. години и реализовао велики број активности из своје надлежности.

Конституисан је нови састав Политичког савета, на основу *Закључка Владе 05 број 02-2309/15 од 5. марта 2015. године*. На иницијативу председника Политичког савета, ради укључивања у процес спровођења НАП-а већег броја актера из органа државне управе, унапређења ефикасности рада и обезбеђивања кворума, Влада је наведеним Закључком у састав Политичког савета (којем стручну и административно-техничку подршку пружа Министарство одбране) и Мултисекторског координационог тела (којем стручну и административно-техничку подршку пружа Министарство унутрашњих послова) укључила представнике свих министарстава у Влади, као и представнике четири канцеларије, једног завода и једне агенције.

Политички савет је, од свог оснивања, закључно са децембром 2015. године, одржао укупно 13 седница, од којих у извештајном периоду седам седница у пленуму, више састанка радних група Политичког савета, а такође је реализовао и дијалог са свим актерима укљученим у спровођење НАП-а у Републици Србији.

Седма седница (прва у новом саставу) Политичког савета одржана је 2. априла 2015. године, у згради Владе. На седници је размотрен и усвојен Пословник о раду Политичког савета и План рада Политичког савета у 2015. години и покренута је израда извештаја Политичког савета за 2014. годину, ради чега је затражено подношење извештаја Мултисекторског координационог тела, као оперативног тела Владе, о спровођењу НАП-а у 2014. години у Републици Србији. Ради ефикаснијег и ефективнијег рада у наредном периоду, формиране три радне групе у оквиру Политичког савета и то: (1) Радна група Политичког савета за стварање политичких предуслова за достизање циљева предвиђених НАП-ом; (2) Радна група Политичког савета за усмеравање рада Мултисекторског координационог тела и (3) Радна група Политичког савета за унапређење спровођења НАП-а.

Осма седница Политичког савета одржана је 15. маја 2015. године у Министарству одбране. На седници је саопштено да је Влада донела *Одлуку о допуни Одлуке о оснивању Координационог тела за родну равноправност*, којом је извршила именовање председника Политичког савета у састав тог тела („Службени гласник РС”, бр. 37/2015), којег, у случају спречености да присуствује седницама Координационог тела за родну равноправност, замењује секретарка Политичког савета. У наведеном периоду, остварена је успешна и конструктивна сарадња Координационог тела за родну равноправност и Политичког савета на усаглашавању ставова приликом израде законских, стратегијских и планских докумената из области родне равноправности за период спровођења 2016-2020. године. Такође, у складу са предлозима са седме седнице Политичког савета, предложено је да лице одређено да замењује председника Политичког савета на седницама Координационог тела за родну равноправност буде именовано у састав Савета за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права.

На седници је једногласно усвојен Записник са седме седнице Политичког савета и Извештај Мултисекторског тела о спровођењу НАП-а у 2014. години у Републици Србији.

Такође, на иницијативу председника Политичког савета, чланови тог тела упознати су са радом Аналитичке групе МО и ВС за анализу спровођења НАП-а (у даљем тексту: Аналитичка група МО и ВС). Том приликом, чланови Политичког савета упознати су са иницијативом Аналитичке групе МО и ВС за промену радног времена запослених у органима државне управе, ради омогућавања запосленима да се у већој мери посвете

својој родитељској улози у васпитавању и заштити деце и замољени су представници Министарства просвете, науке и технолошког развоја да сагледају могућности и да иницирају код руководства у основним и средњим школама у Републици Србији промену радног времена свих образовних институција, како би ова иницијатива постигла потпуне позитивне ефекте у пракси.

Поред одржавања седница, Политички савет реализовао је и дијалог са представницима свих актера укључених у спровођење НАП-а, у Централном дому Војске Србије, 28. маја 2015. године у Београду, како би свестраније сагледао резултате спровођења тог плана, као и предлоге за унапређење примене Резолуције 1325 у Републици Србији у наредном периоду. Дијалог је реализован у организацији Министарства одбране, уз подршку Мисије ОЕБС у Србији и уз учешће представника: Комисије за праћење спровођења НАП-а Народне скупштине Републике Србије, Координационог тела за родну равноправност Владе и механизма независног надзора: Повереника за заштиту равноправности, Заштитника грађана, представника организација цивилног друштва, академске заједнице, медија и међународних организација. У дијалогу су учествовала 93 лица, од којих 47 представника организација цивилног друштва. На скупу је закључено да је спровођење НАП-а потребно наставити и у наредном средњорочном периоду, кроз евалуацију резултата досадашњег спровођења тог плана и ревизију садржаја постојећег НАП-а. Закључено је да у наредном периоду спровођење НАП-а треба тежишно усмерити ка органима локалне самоуправе и организацијама цивилног друштва, као основним носиоцима активности тог плана.

Девета седница Политичког савета одржана је 26. јуна 2015. године у згради Владе. На седници је једногласно усвојен Записник са осме седнице Политичког савета, закључци дијалога Политичког савета са институционалним телима и механизмима за спровођење НАП-а, организацијама цивилног друштва, представницима академске заједнице и медија који се односе на евалуацију досадашњих резултата спровођења НАП-а и на потребу ревизије постојећег НАП-а. Усвојени су и извештаји о раду радних група Политичког савета и Нацрт извештаја Политичког савета о спровођењу НАП-а у 2014. години, који је достављен на разматрање и усвајање Влади Републике Србије, а потом достављен, ради упознавања са његовим садржајем, институтима за независни надзор и објављен на сајту Министарству одбране на увид заинтересованој јавности.

Десета седница Политичког савета реализована је 24. јула 2015. године у згради Владе. На седници је размотрен и усвојен измењени и допуњени Извештај Мултисекторског координационог тела о спровођењу НАП-а од јануара до јуна 2015. године. Такође, размотрена је и иницијатива за евалуацију и ревизију НАП-а, која је, својевремено, потекла од Радне групе Политичког савета за стварање политичких предуслова за достизање циљева предвиђених НАП-ом, а која је подржана и током дијалога Политичког савета са институционалним телима и механизмима за спровођење НАП-а, организацијама цивилног друштва, представницима академске заједнице и медија. У наведеном контексту, истакнут је допринос Радне групе Политичког савета за унапређење спровођења НАП-а, којом је руководила представница БИА, а која је сачинила *Анализу оствареног напретка у институционалној изграђености за спровођење НАП-а*. Посебно је наглашено да је, на основу Закључка Владе 05 Број 02-77706/2011 од 13. октобра 2011. године, евалуација НАП-а у надлежности Мултисекторског координационог тела, које треба да изради предлог методолошког оквира за спровођење евалуације и да спроведе поступак такозване унутрашње (интерне) евалуације, независно од тога да ли се поједине међународне организације баве такозваном спољашњом (екстерном) евалуацијом НАП-а. Имајући у виду време потребно за израду ревизије, спровођење јавне расправе, а потом и за остале процедуре које се односе на разматрање, међуресорно усаглашавање и усвајање НАП-а за наредни средњорочни период (минимално три месеца), усвојен је закључак да евалуација НАП-а треба да буде спроведена током августа 2015. године, као и да извештај о њеној

реализацији буде израђен до средине септембра 2015. године, ради разматрања на седницама Мултисекторског координационог тела и Политичког савета.

Ради покретања рада Радне групе Политичког савета за усмеравање рада Мултисекторског координационог тела, уз добијену сагласност државног секретара у Министарству унутрашњих послова као члана Политичког савета, одлучено је да радом те групе убудуће руководи именована заменица члана Политичког савета из Министарства унутрашњих послова.

Поред наведеног, председник Политичког савета учествовао је на отварању скупа посвећеног евалуацији НАП-а, одржаног 9. и 10. септембра 2015. године у Палати Србија, у Београду, под називом „Успешна примена и мерење оствареног утицаја НАП-а“. Скуп су заједнички организовали Мисија ОЕБС у Србији, Институт за инклузивну безбедност из Вашингтона (САД) и Мултисекторско координационо тело, а учествовали су представници и осталих актера укључених у спровођење НАП-а у Републици Србији.

Једанаеста седница Политичког савета одржана је 24. септембра 2015. године у згради Владе. На седници је једногласно усвојен Записник са десете седнице Политичког савета. Размотрене су активности које треба предузети ради израде допуне извештаја из надлежности Политичког савета и Мултисекторског координационог тела за 2015. годину, у форми попуњених финансијских образаца (ПФЕ обрасци). С циљем операционализације тог задатка, образована је Радна група Политичког савета којом је руководио државни секретар из Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у чији састав је одређен и представник Мултисекторског координационог тела из Министарства унутрашњих послова.

Размотрен је напредак у спровођењу евалуације НАП-а и усвојен закључак да Мултисекторско координационо тело треба што хитније да приступи евалуацији спровођења НАП-а за период од децембра 2010. до септембра 2015. године и да извештај о резултатима евалуације достави Политичком савету до 30. октобра 2015. године, како би се благовремено приступило ревизији или изради новог НАП-а. У вези с тим, предложено је да Министарство унутрашњих послова, које пружа стручну и административно-техничку подршку Мултисекторском координационом телу, о утврђеним роковима за унутрашњу евалуацију спровођења НАП-а, обавести Мисију ОЕБС у Србији и Институт за инклузивну безбедност из Вашингтона (САД), који спроводе спољашњу евалуацију НАП-а, ради усклађивања рокова реализације наведених активности.

На седници се расправљало и о структури и саставу Радне групе Владе за ревизију, односно за израду новог НАП-а и закључено је да у њен састав треба да уђу два до три представника: Политичког савета, Мултисекторског координационог тела, аналитичких група и истраживачких тимова, саветника/саветница министара/директора за родну равноправност у надлежним органима државне управе, Сталне конференције градова и општина Републике Србије, односно механизма за родну равноправност на покрајинском и на нивоу органа локалне самоуправе, организација цивилног друштва и академске заједнице, односно независних експерата за ту област. Такође, одлучено је да се на следећој седници Политичког савета конкретизује предлог састава те радне групе.

Такође, разматрано је и подржано потенцијално учешће председника Политичког савета, као представника Републике Србије, на скупу посвећеном обележавању 15-годишњице Резолуције 1325 СБ УН, 13-14. октобра 2015. године у Њујорку (САД).

Дванаеста седница Политичког савета одржана је 30. октобра 2015. године у згради Владе. На седници је једногласно усвојен Записник са једанаесте седнице Политичког савета, а потом су разматрани извештаји о резултатима екстерне и интерне евалуације спровођења НАП-а (2010-2015), који су достављени Политичком савету. Прихваћен је *Извештај о евалуацији спровођења НАП-а за период од 2010. до 2015. године*, поднет од стране

Мултисекторског координационог тела, са изменама и допунама изнетим на наведеној седници Политичког савета. Такође, разматрани су и: *Резиме извештаја о спољној евалуацији НАП-а у Републици Србији* и две брошуре, због могућности компаративне анализе резултата Републике Србије и других држава у примени Резолуције 1325 СБ УН у пракси, а који су достављени Политичком савету од стране Мисије ОЕБС у Србији и Института за инклузивну безбедност из Вашингтона (САД). Тим поводом, изражено је задовољство што су налази спољашње евалуације високом оценом 3.75 вредновали механизам координације с представницима различитих владиних тела који заједно раде на дизајну, реализацији и анализи НАП-а у Републици Србији, а оценом 3.25 вредновано је постојање политичке воље од стране доносилаца одлука да се реализују активности дефинисане у НАП-у. Најнижом оценом, тј. јединицом, вредноване су активности у вези с финансирањем спровођења НАП-а и то: б) фондови који су додељени за праћење и евалуацију НАП-а и ц) приступ цивилног друштва фондовима помоћу којих се реализују активности НАП-а. Представници Института за инклузивну безбедност су, по позиву, учествовали у раду те седнице Политичког савета и, том приликом, истакли су да Република Србија заузима високо место на листи евалуираних националних акционих планова у свету. Извештаји о спољашњој евалуацији оцењени су као веома садржајни и корисни за процес ревизије постојећег плана или за израду новог НАП-а и изражена је захвалност присутним представницима Института за инклузивну безбедност из Вашингтона и Фондације „One Earth Future” из САД на преношењу позитивних искустава и пракси у примени Резолуције 1325 СБ УН из иностранства. Такође, разматрана су техничка питања и усвојени одговарајући закључци у вези с комплетирањем документације за разматрање Извештаја о спровођењу НАП-а у 2015. години на Влади.

На седници је једногласно усвојен предлог састава Радне групе за израду НАП-а (2016-2020) и прихваћена је информација о учешћу представника Министарства спољних послова Републике Србије на посвећеном обележавању 15-годишњице усвајања Резолуције 1325 СБ УН, 13. и 14. октобра 2015. године у Њујорку (САД).

Тринаеста седница Политичког савета одржана је 26. новембра 2015. године у згради Владе. На њој је једногласно усвојен Записник са дванаесте седнице Политичког савета и предлог да се у наредном периоду размотре значајни датуми које, у складу са садржајем Резолуције 1325 СБ УН, треба радно обележавати у Републици Србији.

На седници су, уз учешће представника Координационог тела за родну равноправност Владе, као предлагача, разматрани *Предлог стратегије за родну равноправност за период од 2016. до 2020. године* и *Предлог плана активности за спровођење стратегије за родну равноправност за период од 2016. до 2020. године*. У расправи о садржају предлога наведених докумената изнети су конкретни предлози и сугестије чланова Политичког савета, које су представници Координационог тела за родну равноправност прихватили и уградили у садржај предлога поменутих докумената, пре њиховог коначног разматрања и усвајања на Влади.

Такође, на седници је једногласно прихваћен и закључак да развојем конструктивног дијалога свих актера укључених у спровођење НАП-а, у периоду од 2016. до 2020. године у Републици Србији, као и применом добрих пракси, треба обезбедити интегрисани и системски приступ сузбијању свих облика насиља над женама, а посебно насиља у породици и у партнерским односима.

Аналитичка група МО и ВС за анализу спровођења НАП-а реализовала је све планиране активности из своје надлежности у 2015. години, осим едукације чланова те групе која је била планирана да се одржи у сарадњи са Програмом Уједињених нација за развој/Центром за контролу малокалибарског оружја и лаког наоружања у Југоисточној Европи (у даљем тексту: UNDP/SEESAC), јер је наведена међународна организација, због завршетка пројекта, одустала од реализације тих активности.

Аналитичка група МО и ВС је, у 2015. години, одржала три састанка и то: 27. марта 2015. године, 15. маја 2015. године и 20. октобра 2015. године, као и 11 састанака подгрупа (секција) које делују у оквиру поменуте групе. На основу *Закључка Владе 05 број 02-2309/15* од 5. марта 2015. године, руководиоца те групе именована је за секретарку Политичког савета. Пракса Аналитичке групе МО и ВС је да своје седнице одржава у различитим организацијским јединицама МО и ВС из којих су именовани њени чланови, као и да на своје седнице позива, у зависности од дневног реда, и друга лица ангажована на спровођењу НАП-а. Током 2015. године, у раду Аналитичке групе МО и ВС, по позиву, учествовали су: министар одбране, који је и председник Политичког савета, помоћница министра за буџет и финансије, начелник Управе за стратегијско планирање Сектора за политику одбране, који је и заменик председника Мултисекторског координационог тела и директорка Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране, која је и овлашћено лице за обављање послова саветнице министра одбране за родну равноправност.

У периоду април-мај и септембар-октобар 2015. године, спроведена је родна анализа, чији су резултати садржани у овом извештају и извршена је кадровска промена састава те групе, тако да је чини 25 лица из 18 организацијских јединица МО и ВС. Као и у претходном периоду, извештаји Аналитичке групе МО и ВС о спровођењу НАП-а израђивани су шестомесечно, подношени надлежним руководиоцима у Министарству одбране и постављени на сајт Министарства одбране на увид јавности.

У извештајном периоду, израђен је Годишњи извештај о спровођењу НАП-а из надлежности МО и ВС у 2014. години, који је поднет на одобрење министру одбране, као и предлог Плана активности МО и ВС за спровођење НАП-а у 2015. години. Израђена су и четири редовна шестомесечна извештаја и то: два шестомесечна извештаја о раду Аналитичке групе МО и ВС у периоду од 1. јануара до 30. јуна 2015. године и у периоду од 1. јула до 31. децембра 2015. године, који су достављени овлашћеном лицу за обављање дужности помоћника министра за политику одбране; и два шестомесечна извештаја о реализацији Плана активности МО и ВС за спровођење НАП-а у 2015. години, који су достављени Мултисекторском координационом телу. Израђено је и шест ванредних извештаја, на основу захтева појединих органа државне управе, организација цивилног друштва и међународних организација.

Анализом реализације *Плана активности МО и ВС за спровођење НАП-а у 2015. години*, утврђено је да је реализовано 94% планираних активности од укупног броја активности садржаних у поменутом плану. Кроз анализу показатеља о заступљености жена у МО и ВС, указано је на пораст укупне заступљености жена, имајући у виду да је у мају 2015. године тај проценат износио 19,42%, а у септембру 2015. године 19,71%. До повећања заступљености жена дошло је, пре свега, у категоријама официра и професионалних војника. У категорији подофицира није дошло до промене заступљености жена, а до смањења њихове заступљености дошло је само у категорији цивилних лица.

Аналитичка група МО и ВС је у септембру 2015. године реализовала интерну евалуацију спровођења НАП-а у МО и ВС и учествовала у попуњавању упитника за евалуацију спровођења НАП-а из надлежности МО и ВС, који је прослеђен Мултисекторском координационом телу.

Поред наведених активности, руководиоца и чланови и чланице Аналитичке групе МО и ВС, у наведеном периоду, учествовали су у: организацији седница Политичког савета, организацији и реализацији *Дијалога Политичког савета са свим актерима спровођења НАП-а*; презентацији и афирмацији резултата спровођења НАП-а на научним скуповима и конференцијама; изради стручних мишљења, предлога и сугестија Министарства одбране на *Предлог стратегије за родну равноправност*, *Предлог плана активности за спровођење стратегије за родну равноправност* и *Нацрт закона о родној*

равноправности; изради Извештаја Републике Србије о примени Резолуције 1325 СБ УН за Савет безбедности УН поводом 15-годишњице усвајања Резолуције 1325 СБ УН; припреми упитника за реализацију испитивања у фокус групама припадника и припадница прве мешовите генерације кадета и кадеткиња уписаних 2007. године на Војну академију Универзитета одбране и изради Прилога Министарства одбране за Извештај Републике Србије за Универзални периодични преглед Савета за људска права Уједињених нација о спровођењу Конвенције о забрани дискриминације жена (CEDAW/C/SRB/2-3, број 27).

Овлашћено лице за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране, као механизам родне равноправности први пут је именовано одлуком министра одбране из 2012. године, тако што је тадашња државна секретарка за политику одбране и председница Политичког савета била овлашћена и за обављање послова саветнице за родну равноправност. Због персоналних промена, од 15. јула 2013. године, директорка Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране овлашћена је да, уз своје редовне дужности, обавља те послове.

Овлашћено лице за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране у 2015. години реализовала је следеће активности:

- Руководила је пројектом под називом: „Родни аспект у војној професији” у организацији Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране Министарства одбране;
- Спроводила је активности усмерене ка оснаживању механизма „особа од поверења” и изради *Приручника за родну равноправност*, чији је један од рецензената;
- Учествовала је у представљању „Женске платформе за развој Србије”, 6. марта 2015. године, у Београду, у организацији Тима за социјално укључивање и смањивање сиромаштва Владе Србије;
- Учествовала је, са научним саопштењем, на тему „Утицај физичких способности жена на њихово ангажовање у Војсци” на Међународној научној конференцији под називом: „Жене у спорту” у организацији Факултета за спорт Универзитета „Унион – Никола Тесла”, у Аранђеловцу 8. марта 2015. године и у промовисању књиге „Жене и спорт”, проф. др Милке Ђукић у издању „Прометеја”;
- Одржала је предавање на тему „Род и реформа сектора безбедности” у Центру за мировне операције Здружене оперативне команде Генералштаба Војске Србије, на курсу *Род у мултинационалним операцијама*, у Београду, 2. априла 2015. године;
- Учествовала је на Регионалној конференцији и консултацијама о примени Резолуције Савета безбедности УН 1325 у региону ОЕБС-а, у Литванији, од 19. до 21. априла 2015. године;
- Учествовала је у раду Конференције „Резолуција 1325: женско лице мира и безбедности”, 11. маја 2015. године, у Новом Саду, у организацији Скупштине АП Војводине;
- Учествовала је на седмом регионалном састанку представника механизма родне равноправности у министарствима одбране и оружаним снагама: Републике Србије, Републике Македоније, Босне и Херцеговине и Републике Црне Горе одржаном у организацији UNDP/SEESAC, од 19. до 20. маја 2015. године, у Врднику, Република Србија;
- Учествовала је на скупу у Аранђеловцу, 17. и 18. јуна 2015. године, о спровођењу политике родне равноправности у Министарству одбране и сектору безбедности у Републици Србији;
- председавала је Међународном конференцијом на тему: „Родна равноправност у систему одбране - достигнућа и перспективе”, која је реализована 13. и 14. октобра

2015. године, у организацији Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране Министарства одбране у Београду;

- Присутствовала, по позиву, на састанцима Аналитичке групе МО и ВС.

Саветник/саветница за род у цивилним и војним мисијама је механизам предвиђен НАП-ом ради увођења родне перспективе приликом учешћа националних војних и цивилних састава у мултинационалним операцијама. Ради успостављања овог механизма, у складу са међународним стандардима и искуствима, од 2011. до 2014. године, организована су четири курса за родне саветнике/саветнице команданата националних контингената у мултинационалним операцијама у Центру за мировне операције Здружене оперативне команде Генералштаба Војске Србије (у даљем тексту: Центар за мировне операције ЗОК ГШ ВС). Са укупно 120 лица обучених из МО и ВС, Министарства унутрашњих послова и са цивилних факултета у Републици Србији, оцењено је да је достигнут оптимум и у 2015. години нису организоване даље обуке за ову дужност.

Механизам „особа од поверења” успостављен је у МО и ВС на основу *Инструкције о избору и функцији „особе од поверења”*, коју је донео министар одбране 21. новембра 2013. године. Тај механизам чини укупно 630 лица, тј. 210 „особа од поверења” и 420 њихових заменика и заменица, који су изабрани тајним гласањем свих запослених у организационим јединицама МО и ВС.

У Министарству одбране је, током 2015. године, настављена едукација „особа од поверења”, у складу са *Планом активности за спровођење НАП-а у 2015. години* и *Планом међународне сарадње Министарства одбране у 2015. години*. Уз подршку UNDP/SEESAC, Команда Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране (Команда РВ и ПВО) и Институт за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране МО реализовали су основну једнодневну обуку из области родне равноправности за 27 „особа од поверења” из састава РВ и ПВО. Обуку је реализовао сертификовани инструкторски тим МО и ВС, уз коришћење *Приручника за обуке у области родне равноправности у МО и ВС*. Тематске целине на обуци обухватиле су следеће садржаје: дефиницију пола, рода и родних улога; родне стереотипе и предрасуде, дефиницију дискриминације; антидискриминациони законски оквир у Републици Србији; родну равноправност у реформи сектора безбедности; објашњење садржаја Резолуције 1325 СБ УН – Жене, мир и безбедност, упознавање са садржајем НАП-а, као и практичне примере интегрисања родне перспективе у свакодневни рад у систему одбране.

До краја 2015. године, у организацији Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране МО, реализован је програм едукације „особа од поверења” и за припаднике Команде за обуку и Команде Копнене војске Генералштаба Војске Србије.

Механизам родно одговорног буџетирања предвиђен је за успостављање НАП-ом при надлежним министарствима, односно управама и агенцијама у Републици Србији, ради примене стандарда Европске уније у родним политикама у пракси појединих земаља како би се унапредила политика родне равноправности и елиминисала неједнакост и дискриминација жена. Министарство одбране је тај механизам успоставило још 2012. године.

Аналитичка група МО и ВС редовно се бави и анализом родно одговорног буџетирања у МО и ВС. На основу анализе, утврђено је да је, за реализацију активности садржаних у Плану активности МО и ВС за спровођење НАП-а у 2015. години, било предвиђено 700.000 динара, а закључно са 31. децембром 2015. године потрошено је 674.861,00 динара.

Поред наведеног, треба истаћи да је Координационо тело за родну равноправност Владе предвидело *Стратегијом за родну равноправност 2016-2020* и *Планом активности за спровођење Стратегије за родну равноправност 2016-2020*, уградњу родно одговорног

буџетирања у политике и праксе свих државних институција у 2016. години. Обуке за успостављање тог механизма у органима државне управе започеле су у другој половини 2015. године, у организацији Координационог тела за родну равноправност и Министарства финансија и уз подршку Агенције Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена (у даљем тексту: UN Women), на којима су обучена и три лица из састава МО и ВС.

Независни мониторинг над спровођењем НАП-а спроводе: Повереник за заштиту равноправности, Заштитник грађана, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, представници организација цивилног друштва, представници академске заједнице и медији.

Министарство одбране је, у оквиру својих надлежности, пружило стручну и административну-техничку подршку Политичком савету у реализацији дијалога са свим актерима спровођења НАП-а, а посебно са организацијама цивилног друштва које спроводе независни мониторинг над спровођењем НАП-а.

Током 2015. године, сарадња органа државне управе са организацијама цивилног друштва и са институционалним телима и механизмима за спровођење тог плана знатно је проширена, посебно у области истраживања и едукације и она се и даље одвијала уз подршку појединих међународних организација ангажованих на примени Резолуције 1325 СБ УН у Републици Србији, а посебно Мисије ОЕБС у Србији, UNDP/SEESAC и UN Women.

2. ЗАСТУПЉЕНОСТ - повећање заступљености жена у МО и ВС и њиховог утицаја на питања која се односе на мир и безбедност

Резултати родне анализе спроведене у мају и октобру 2015. године показују да је, током 2015. године, у МО и ВС дошло до повећања укупне заступљености жена за 0,29% у односу на укупан број запослених, имајући у виду да је, према подацима од 1. априла 2015. године, заступљеност жена износила 19,42%, а према подацима од 30. септембра 2015. године, износила је 19,71%, у односу на укупан број запослених у МО и ВС. У односу на показатеље из 2014. године, у 2015. години дошло је до повећања укупне заступљености жена за 0,37% у односу на укупан број запослених у МО и ВС, имајући у виду да је заступљеност жена у октобру 2014. године износила 19,34%.

До повећања заступљености жена дошло је, пре свега, у категоријама официра (са 0,649% у априлу 2015. године на 0,781% жена официра у септембру 2015. године у односу на укупан број запослених) и професионалних војника (са 3,035% у априлу 2015. године на 3,237% жена професионалних војника у септембру 2015. године у односу на укупан број запослених). Наведено повећање заступљености жена у МО и ВС последица је повећања пријема девојака/жена на Војну академију Универзитета одбране и њиховог произвођења у официре, односно пријема професионалних војника у службу у јединицама Војске Србије.

У категорији подофицира није дошло до промене заступљености жена, јер је њихова процентуална заступљеност у априлу и у септембру била иста (тј. 0,164% жена подофицира у односу на укупан број запослених), будући да још није дошло до произвођења у чинове подофицира прве генерације ученика и ученица који се заједно школују у Војној гимназији и у Средњој војној школи.

У наведеном периоду, дошло је до смањења заступљености жена у МО и ВС само у категорији цивилних лица (са 15,570% у априлу 2015. године на 15,528% жена цивилних лица у септембру 2015. године у односу на укупан број запослених). Треба напоменути да највећи број жена запослених у МО и ВС припада категорији цивилних лица са 15,570%, у оквиру које у поткатегорији: државни службеници и државни намештеници има 0,190%

жена, а највише у поткатегорији: војни службеници и војни намештеници са 15,329% жена у односу на укупан број запослених у МО и ВС. Заступљеност жена у поткатегорији: лица на положају (министар, државни секретари и помоћници министра) готово је занемарљива и износи 0,009% у односу на укупан број запослених у МО и ВС. Важно је истаћи да смањењу заступљености жена у наведеној категорији цивилних лица није претходило отпуштање запослених жена, већ испуњавање законских услова за пензију и промена радног места, тј. напуштање МО и ВС ради налажења боље плаћених радних места и могућношћу за напредовање изван система одбране, уз истовремени пријем мањег броја нових лица у органе државне управе, па самим тим и у Министарство одбране. Илустрације ради, просечна зарада запослених у МО и ВС, са пресеком 1. октобар 2015. године износила је 42.794,00 динара нето, односно 59.416,00 динара бруто.

Такође, према подацима родне анализе, потврђена су ранија сазнања Аналитичке групе МО и ВС о тренду повећања заступљености жена у категорији професионалних војних лица и истовременог смањења у категорији цивилних лица. Поменути подаци указују на то да је број лица оба пола, примљених у радни однос у МО и ВС и у 2015. години (78), знатно испод броја лица који напуштају систем (111), као и да је прилив кадра израженији у оперативним саставима, односно у категорији професионалних војних лица (49), него у категорији цивилних лица (29).

Према подацима од 30. септембра 2015. године, заступљеност жена у Војсци Србије је износила 9,39%. Посматрано унутар појединих категорија кадрова запослених у Војсци Србије, заступљеност жена је у 2015. години износила: 5,13% у категорији официра, 0,79% у категорији подофицира, 11,08% у категорији професионалних војника и 25,75% у категорији цивилних лица у односу на укупан број запослених унутар тих категорија. Циљана промена структуре заступљености жена у МО и ВС захтева дужи временски рок од протеклих пет година спровођења НАП-а, а може се достићи повећањем њиховог учешћа у оперативним саставима и мултинационалним операцијама, а смањењем заступљености у администрацији.

Према подацима достављеним из организацијских јединица МО и ВС за потребе родне анализе у априлу 2015. године, а који се односе на заступљеност жена у војним образовним институцијама, интересовање девојака за упис у Војну гимназију, у школској 2015/2016. години је мање него претходне школске године, иако износи 45,46%. Тачније, за упис у школској 2015/2016. години укупно се пријавило 1067 лица, од којих 582 кандидата и 485 кандидаткиња. У први разред, након обављене селекције, примљене су 22 девојке. Средња војна школа је ове године оформила први разред од 21 ученика у којем су две девојке.

Процент заступљености жена запослених на Војној академији износи 31%. Међутим, проценат заступљености кадеткиња на Војној академији, према подацима из септембра 2015. године, на све четири године основних студија износи 17,1% кадеткиња. За упис у школску 2015/2016. годину на Војну академију није дефинисана квота за упис девојака, односно младића. На јавни конкурс за упис на Војну академију укупно се пријавило 32,82% кандидаткиња, односно од укупно 649 лица, било је 436 кандидата и 213 кандидаткиња. Процент уписаних кадеткиња у 139. класу на Војној академији је изнад 15,2%.

На Медицинском факултету Војномедицинске академије (у даљем тексту: ВМА) већину запослених чине жене (66%). Заступљеност жена запослених на том факултету, посматрана унутар појединих категорија кадрова износи: у категорији цивилних лица 77%, у категорији официра 1%, док у категорији подофицира и војника по уговору нема жена. Заступљеност девојака/жена у 1. класи Медицинског факултета ВМА (која је уписала факултет школске 2009/2010. године и која је завршила школовање школске 2013/2014. године) износила је 58,82%, док је заступљеност жена у 2. класи (која је уписала факултет

школске 2010/2011. године и која је завршила школовање школске 2014/2015. године) била 62,07%. Заступљеност жена на Медицинском факултету ВМА у 2015. години, по уписаним класама кадета и кадеткиња износила је: у 3. класи 56%; у 4. класи 65,62%; у 5. класи 75,86%; у 6. класи 61,53 и у 7. класи 72%, што значи да већину кадета на тој високошколској институцији и даље чине жене.

Међу полазницима Курса за резервне официре од 44 полазника је 5 девојака или 11,6%.

Школовање и усавршавање жена на свим облицима школовања и усавршавања у МО и ВС, као и у другим високошколским институцијама у земљи и у иностранству, доприносе већој заступљености жена у МО и ВС, а пре свега у оперативним саставима и у мултинационалним операцијама.

3. ОДЛУЧИВАЊЕ – повећање учешћа и утицаја жена на одлучивање у МО и ВС

Подаци родне анализе, из октобра 2015. године, показују да је заступљеност жена на руководећим/командним позицијама у МО и ВС у тој години износила 17,4% у односу на укупан број жена запослених у МО и ВС, од тога највише на средњим руководећим позицијама. Новину, у односу на претходни период, представља именовање жене на дужност помоћника министра одбране за буџет и финансије.

Чињеница да је учешће жена на нижим руководећим дужностима веће него на вишим, указује на то да ће временом овај број расти, по мери стицања услова кандидаткиња за постављења на руководеће дужности. На овакав тренд указује и структура чинова жена у Војсци Србије, у којој је, према подацима из октобра 2015. године, највећи број жена официра чина потпоручник (21,05% од укупног броја лица тог чина), чина водник у категорији подофицира (7,62% од укупног броја лица тог чина) и чина разводник у категорији професионалних војника (14,27% од укупног броја лица тог чина).

До идентичних података долази се и анализом старосне структуре. Уочљиво је да је просечна старост жена официра (28,01 година) значајно нижа од просечне старости официра мушкараца (37,67 година), што указује на то да ће одлив мушкараца ове категорије кадра у наредном периоду бити већи, па ће, самим тим, расти и удео жена у укупном кадровском обезбеђењу Војске Србије.

Жене запослене у МО и ВС под једнаким законским условима као и мушкарци имају право да конкуришу за рад у војнодипломатским мисијама у иностранству, као и да буду ангажоване на свим дужностима у мултинационалним операцијама.

4. УКЉУЧИВАЊЕ – повећање учешћа жена у међународној сарадњи, решавању конфликта, постконфликтних ситуација и веће учешће жена у мултинационалним операцијама

Припадници МО и ВС су током 2015. године учествовали у више међународних активности, реализованих у земљи и иностранству, са циљем представљања резултата спровођења НАП-а. Примера ради, министар одбране, који је председник Политичког савета је, 6. априла 2015. године, у Министарству одбране реализовао састанак са амбасадорком из САД, Свони Хант, на коме су учествовале и три чланице Политичког савета и Мултисекторског координационог тела. На састанку су саопштени најзначајнији резултати и размењена искуства у области родне равноправности и истакнут је значајан допринос влада САД и Републике Србије у примени Резолуције 1325 СБ УН.

Такође, председник Политичког савета учествовао је на скупу одржаном у Народној скупштини Републике Србије, 27. маја 2015. године, на тему „Родна осетљивост у размени информација у току природних непогода”, који је организовала Мисија ОЕБС у Србији. Председник Политичког савета је, приликом билатералне посете Министарству

одбране Републике Црне Горе, 10. и 11. јула 2015. године у Подгорици, између осталог, изложио и најзначајније резултате спровођења НАП-а у Републици Србији.

Начелник Управе за стратегијско планирање Сектора за политику одбране, који је и заменик руководиоца Мултисекторског координационог тела, учествовао је у раду Форума за безбедносну сарадњу и Сталног савета ОЕБС-а на тему родне равноправности, 7. октобра 2015. године у Бечу (Р. Аустрија).

У оквиру пројекта UNDP/SEESAC: *„Јачање регионалне сарадње у области интеграције родне перспективе у реформу сектора безбедности на Западном Балкану”*, у извештајном периоду одржано је више регионалних састанака представника механизма родне равноправности у министарствима одбране и оружаним снагама Републике Србије, Републике Македоније, Босне и Херцеговине и Републике Црне Горе, као и неколико студијских посета, курсева, семинара, предавања и сл. Седми регионални састанак представника механизма родне равноправности, одржан је од 19. до 20. маја 2015. године, у Врднику, у Републици Србији, а осми регионални састанак 3. и 4. новембра 2015. године у Коњицу, Босна и Херцеговина.

На иницијативу Министарства одбране, реализован је консултативни састанак са представницима UNDP/SEESAC, 26. јуна 2015. године у Министарству одбране, ради договора о реализацији приоритетних активности сарадње у наредном периоду у МО и ВС, у оквиру друге фазе пројекта *„Јачање регионалне сарадње у области интеграције родне перспективе у реформу сектора безбедности на Западном Балкану”*. На састанку су размотрене могућности за реализацију пилот-пројекта адаптације појединих војних објеката ради отварања јаслица и дечијих вртића за децу запослених у МО и ВС и за адаптацију Војне гимназије и интерната Војне гимназије, уз подршку UNDP/SEESAC. Ова међународна организација прихватила је да подржи реализацију пројекта адаптације Војне гимназије.

Реализован је други регионални курс за инструкторе за родну равноправност, од 26. јануара до 6. фебруара 2015. године, у Генералштабу Војске Србије, уз подршку UNDP/SEESAC, на коме су учествовали и припадници министарстава одбране и оружаних снага држава учесница тог регионалног пројекта. Наведени инструктори су чланови регионалне мреже министарстава одбране која броји 33 инструктора у области родне равноправности.

Уз подршку UNDP/SEESAC, реализоване су и студијске посете представника министарстава одбране и оружаних снага земаља учесница наведеног пројекта и то: оружаним снагама Краљевине Холандије, од 23. до 26. марта 2015. године, затим Војној опсерваторији за једнакост Краљевине Шпаније, од 21. до 24. априла 2015. године за регионалне инструкторе/инструкторке и од 16. до 18. септембра 2015. године за девет припадника Сектора за људске ресурсе МО, као и посета Нордијском центру за род у војним операцијама (NCGM) од 22. до 24. јуна 2015. године у Краљевини Шведској. Представници МО и ВС су се том приликом упознали са искуствима припадника оружаних снага Краљевине Холандије, Краљевине Шпаније и Краљевине Шведске, стеченим у процесу остваривања родне равноправности у систему одбране тих земаља.

У Републици Србији, уз подршку UNDP/SEESAC, реализован је семинар о родној равноправности у систему одбране, 7. маја 2015. године, у Београду, на коме су учествовали припадници МО и ВС који обављају дужности у вези са односима са јавношћу. Полазници су били у прилици да усаврше своја знања и вештине о препознавању медијског извештавања без дискриминације у систему одбране. Такође, реализована је радионица за родну анализу, од 10. до 11. септембра у Аранђеловцу, уз учешће 10 лица из МО и ВС, а током децембра 2015. године реализована су и три семинара о родној равноправности за ученике/ученице и наставнике/це Војне гимназије у Београду.

Поред наведеног, представница МО и ВС учествовала је у раду Годишње конференције НАТО Комитета за родне перспективе (*NATO Committee on Gender Perspectives – NCGP*), која је одржана у седишту НАТО-а, од 1. до 5. јуна 2015. године, у Бриселу (Краљевина Белгија). Наведена конференција одржана је на тему: „*Петнаеста годишњица Резолуције 1325 и њен утицај на регрутовање и задржавање у оружаним снагама*”, а циљ скупа био је размена искустава и добрих пракси учесника конференције и формулисање препорука у вези с питањима од интереса за НАТО, која се односе на родну равноправност и примену Резолуције 1325 и сродних резолуција Савета безбедности УН у оружаним снагама.

Према подацима из 2015. године, припадници МО и ВС учествовали су у десет мултинационалних операција у којима је било ангажовано 328 припадника МО и ВС, од којих су 33 жене и то: два професионална војника на Кипру, четири у Либану, 24 у Централноафричкој Републици (на дужностима лекара, медицинских сестара и немедицинског особља) и три у ДР Конго (једна лекарка и два медицинска техничара). Заступљеност жена у мултинационалним операцијама износи 10,06% од укупног броја припадника МО и ВС у националном контингенту, што је добар показатељ у односу на показатеље развијених земаља у свету.

У извештајном периоду није било случајева кршења људских права, а посебно људских права жена и деце у мултинационалним операцијама у којима су учествовали припадници и припаднице МО и ВС.

5. ЗАШТИТА - коришћење инструмената правне заштите жена

У погледу нормативне заштите и унапређења положаја жена запослених у МО и ВС, указујемо на чињеницу да је Народна скупштина, 28. јануара 2015. године, донела *Закон о изменама и допунама Закона о Војсци Србије* („Службени гласник РС”, број 10/15) који је ступио на снагу 6. фебруара 2015. године и који на примеренији начин регулише права жена у категорији професионалних војних лица. Наиме, одредбом члана 35. тог закона измењени су став 2. и 3. члана 75. Закона о Војсци Србије тако што је прописано следеће: „професионално војно лице које је спречено да врши дужност због трудноће, породилског одсуства, неге детета или посебне неге детета не разрешава се од дужности и има права прописана општим прописима о раду и задржава права свог чина и положаја.” Такође, чланом 45. наведеног закона, извршена је допуна члана 112. *Закона о Војсци Србије*, новим ставом 2. по којем се „официру у радном односу на одређено време, подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, изузетно, рок за који је уговором засновало радни однос на одређено време, продужава до истека коришћења права на одсуство за време трудноће, породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета”.

Министарство одбране је у марту 2015. године доставило своје мишљење на модел *Закона о родној равноправности* Заштитнику грађана, а на захтев Координационог тела Владе за родну равноправност именовало два представника овог министарства у Радну групу тог тела за израду Закона о родној равноправности, који нису позивани на састанке, те је ово министарство доставило писане примедбе и сугестије за измену и допуну Нацрта тог закона.

На захтев Канцеларије за људска и мањинска права, Министарство одбране је сачинило прилог за *Извештај о примени препорука број 17 и 23 Комитета за елиминисање дискриминације жена*, на основу резултата спровођења НАП-а, из надлежности МО и ВС у вези са спровођењем НАП-а.

У МО и ВС редовно се прикупљају и прате подаци у вези с родном дискриминацијом, притужбама на злостављање на раду и исходима ових притужби. Потребне жене и девојачке у МО и ВС, посебно међу рањивим групама (самохране мајке, инвалиди, избеглице,

интерно расељена лица итд.) сагледавају се кроз посебне програме подршке, који су у надлежности Сектора за људске ресурсе Министарства одбране.

У извештајном периоду у МО и ВС реализоване су информативне и промотивне активности, како би шира јавност била обавештена о доприносу који жене пружају у изградњи мира, заштити жена од дискриминације и родно заснованог насиља, промовисању ненасилног решавања сукоба, људских права и родне равноправности.

6. ЕДУКАЦИЈА – образовање и усавршавање припадника МО и ВС у духу Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација

Највећи број активности у спровођењу НАП-а у МО и ВС у 2015. години реализован је у области едукације. Као и у претходном периоду, носиоци ових активности, углавном су били чланови и чланице Аналитичке групе МО и ВС, али ту улогу све више преузимају инструктори и инструкторке за родну равноправност и организацијске јединице МО и ВС и на тај начин се врши уродњавање процеса едукације, што је и био један од циљева спровођења НАП-а у МО и ВС.

Према подацима родне анализе, у школској 2014/2015. години, на Војној академији дипломирало је 35 девојака, а укупна средња оцена генерације била је 8,26, што је највиша оцена класе у протеклих пет година на тој високошколској институцији. Три најуспешнија дипломца 136. класе биле су девојке (служба - јавне финансије).

Као и сваке године, на основу *Инструкције за обуку припадника МО и ВС у 2015. години*, у организационим целинама МО и ВС реализована је обавезна тема из области родне равноправности, у чијој су реализацији, као предавачи, били ангажовани поједини чланови и чланице Аналитичке групе МО и ВС и инструктори и инструкторке за родну равноправност, који чине део регионалне мреже инструктора обучених уз подршку UNDP/SEESAC. Такође, реализован је велики број разноврсних тема у едукацији запослених у МО и ВС из области родне равноправности, као што су: *Основни појмови о родној равноправности, Место, улога и права жена у Војсци Србије, Институционални механизми у систему одбране за спровођење НАП-а, Родна равноправност и цивилно-војна сарадња у МнОп* итд.

Поред наведеног, председник и секретар Политичког савета који су из састава МО, учествовали су током 2015. године на више округлих столова, организованих у АП Војводина у оквиру кампање за спречавање насиља над женама, износећи резултате спровођења НАП-а (2010-2015) и сагледавајући објективне безбедносне потребе и проблеме жена у локалним заједницама. Поред тога, руководилац Аналитичке групе МО и ВС је на 20. састанку те групе, одржаном 20. октобра 2015. године у Управи за стратегијско планирање Сектора за политику одбране, реализовала едукацију чланова и чланица те групе на тему „*Родно одговорно буџетирање*”, са посебним освртом на методе и технике анализе политика кроз буџетирање које се примењују у земљи и у свету.

Реализовано је службено путовање четири припаднице МО и ВС у Велику Британију ради учешћа на курсу „*Жене као вође*”, који је реализован на Универзитету Кренфилд, од 24. до 26. новембра 2015. године.

У извештајном периоду, на Војној академији у Београду реализовани су предвиђени наставни садржаји о заштити жена и девојака од свих облика насиља у рату и у ванредним ситуацијама, у оквиру предмета *Међународно хуманитарно право*, на првој години студија Војне академије, као и у оквиру предмета *Социологија, Етика, Војна психологија и Управљање људским ресурсима*. У Војној гимназији, уз подршку UNDP/SEESAC, реализована су два предавања на тему родне равноправности за наставнике и за ученике/ученице те гимназије.

У оквиру пројекта: „*Јачање регионалне сарадње у области увођења родне перспективе у реформу сектора безбедности на Западном Балкану*”, а на иницијативу овлашћеног лица за обављање послова саветнице министра одбране и UNDP/SEESAC, реализовано је предавање са полазницима 58. класе Генералштабног усавршавања о увођењу родне перспективе у МО и ВС. Предавање су реализовали представници Нордијског центра за род у војним операцијама оружаних снага Шведске.

У Генералштабу Војске Србије, од 30. марта до 3. априла 2015. године, реализован је четврти курс под називом: „*Род у мултинационалним операцијама*”. Имајући у виду препознавање потреба слушалаца курса, као и захтева са терена из мултинационалних операција (у даљем тексту: МнОп), садржај програма курса „*Род у мултинационалним операцијама*” ове године је био прилагођен тим захтевима, при чему је, поред теоријских садржаја, тежиште било на планирању, организовању и реализацији практичних облика обуке. Стога је обука на курсу била заснована на сценаријима и студијама случаја, преношењу искустава претходних учесника и учесница у МнОп (нпр. научене лекције и најбоље праксе у интеграцији родне перспективе у МнОп УН у Либану, механизми рада са локалном заједницом упркос рестрикцијама мандата МнОп УН у Либану, искуства из МнОп УН у Централноафричкој Републици, искуства из МнОп УН у ДР Конго, искуства полиције УН по питању родне перспективе и сл.). У оквиру курса, предавачи су били: родна саветница у мисији Уједињених нација у Либану и бивши шеф политичког дела мисије UNIFIL и други. Курс је са успехом похађало и завршило 38,09% жена, односно осам жена од укупно 21 лица који су завршили поменути курс. Директор курса у 2015. години била је жена, што је први пут од како је курс установљен 2011. године, а која има међународни сертификат обучености у области родне равноправности у МнОп.

Чланови и чланице Аналитичке групе МО и ВС и овлашћено лице за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране учествовали су, са прихваћеним научним радовима, на више домаћих и међународних научних скупова посвећених родној равноправности. Тим поводом, на међународни Дан жена, 8. марта 2015. године у Аранђеловцу, две припаднице МО изложиле су коауторске радове на Међународној научној конференцији под називом: „*Жене у спорту*”, у организацији Факултета за спорт Универзитета „Унион – Никола Тесла”. Такође, две представнице МО и ВС учествовале су на 18. Међународној конференцији под називом: „*Управљање квалитетом и поузданошћу*”, која је одржана 25. и 26. јуна 2015. године, у Приједору. У вези с тим, треба истаћи да су објављени и научни радови припадника и припадница МО и ВС на тему родне равноправности и у војним научним и стручним часописима: „Војно дело” и „Нови гласник”.

У оквиру научно-истраживачког пројекта „*Родни аспект у војној професији*” који реализује Институт за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране, на основу Плана научно-истраживачке делатности у МО и ВС за 2015. годину, успешно су реализоване све планиране активности за 2015. годину. Резултати истраживања ће у целости бити објављени у студији Института за стратегијска истраживања.

У анализираном периоду, Институт за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране је, уз подршку UNDP SEESAC, организовао Међународну научно-стручну конференцију под називом: „*Родна равноправност у систему одбране: достигнућа и перспективе*”, 13. и 14. октобра 2015. године у Београду, у Централном Дому Војске Србије. Са научним и стручним саопштењима, у оквиру седам панела, на Конференцији је учествовало 39 излагача из земље и иностранства, међу којима и лица која су непосредно укључена у спровођење НАП-а у МО и ВС.

У МО и ВС има укупно 15 инструктора/инструкторки за родну равноправност (8 жена, 7 мушкараца), који представљају механизам успостављен уз подршку UNDP/SEESAC у периоду од 2013. до 2015. године, а који није био предвиђен НАП-ом. Овај механизам

представља део регионалне мреже инструктора за родну равноправност који су едуковани на семинарима, студијским посетама и регионалним састанцима. Друга регионална обука инструктора и инструкторки из области родне равноправности одржана је од 28. јануара до 6. фебруара 2015. године у Београду, у сарадњи са UNDP/SEESAC, а трећа регионална обука на тему родних идентитета и дискриминације, реализована је 24. септембра у Београду. Такође, 21. и 22. октобра 2015. године, реализован је *Семинар за заговарање родне равноправности* за групу инструктора/инструкторки који нису завршили обуку на ту тему у 2014. години.

Двоје сертификованих инструктора из области родне равноправности, одржали су 24. фебруара 2015. године предавање „*Основни појмови родне равноправности*” за 35 запослених у Војној штампарији. Исти инструктори су на курсу „*Род у мултинационалним операцијама*” у Центру за мировне операције ЗОК ГШ ВС, 3. априла 2015. године, одржали предавање „*Род и медијско извештавање*”. Такође, четворо сертификованих инструктора из области родне равноправности су, 18. јуна 2015. године у Клубу ваздухопловства Команде РВ и ПВО, реализовали обуку 27 „особа од поверења” у сарадњи са UNDP/SEESAC.

7. МЕДИЈИ – пружање медијске подршке циљевима НАП-а

Управа за односе са јавношћу МО, у чијем саставу је Медија центра „Одбрана”, који издаје штампано гласило „Одбрана”, редовно информисе интерну јавност о спровођењу НАП-а. Такође, Управа за односе са јавношћу реализује медијске кампање за пријем кадета/кадеткиња на Војну академију, Медицински факултет Војномедицинске академије, у Војну гимназију и Средњу војну школу и у професионалну војну службу и промовисе активности које се односе на родну равноправност.

Управа за односе са јавношћу путем сајта Министарства одбране и листа „Одбрана” редовно промовисе публикације и резултате истраживања у вези с родном равноправношћу и извештава о реализацији међународних посета, конференција и научних скупова на националном и међународном нивоу. На пример, на сајту МО и у магазину „Одбрана” промовисан је рад и активности чланова и чланица Политичког савета и Мултисекторског координационог тела из састава МО и ВС, затим овлашћеног лица за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране и „особа од поверења” у МО и ВС. Извештаји Аналитичке групе МО и ВС и Политичког савета такође се редовно објављују на сајту Министарству одбране и доступни су на увид широј јавности.

С циљем промовисања жена на руководећим дужностима снимљен је прилог са директорком Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране МО који је емитован у специјализованој емисији РТС „Дозволите” 10. маја 2015. године.

Током 2015. године, у екстерним медијима објављено је око стотину прилога о женама запосленим у МО и ВС, међу којима је највећи број прилога био вредносно неутралног садржаја, нешто мање је било позитивно оријентисаних, а занемарљиво мали број је био негативно оријентисан. Међутим, на званичном Facebook профилу МО и ВС приметни су и одређени негативни коментари на информације које се тичу заступљености жена у Војсци Србије. Припадници мушког пола, најчешће, износе негативно мишљење у погледу оспособљености и могућности жена да обављају војничке дужности, приписујући им стереотипне улоге домаћица и неговатељица, а не и активних чувара мира и безбедности, што упућује на потребу да се кроз остале облике информисања и едукације већа пажња усмери на информисање и едукацију мушкараца о значају родне равноправности.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕДЛОЗИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА НАП-а

На основу анализе спровођења Плана активности МО и ВС за спровођење НАП-а у 2015. години, усвојени су следећи:

Закључци:

1. Процент реализованих активности предвиђених Планом активности Министарства одбране и Војске Србије за спровођење НАП-а у 2015. години, у свих седам области спровођења НАП-а, износи 94%.
2. У Министарству одбране редовно функционишу формирана институционална тела и механизми родне равноправности, предвиђени НАП-ом, осим родних саветника/саветница у мултинационалним операцијама.
3. Дошло до повећања укупне заступљености жена у МО и ВС у 2015. години од 0,37% у односу на претходну годину, имајући у виду да је заступљеност жена у октобру 2015. године износила 19,71%, а у октобру 2014. године 19,34% у односу на укупан број запослених у МО и ВС. До наведеног повећања је дошло, углавном, у категорији професионалних војних лица.
4. Подаци родне анализе показују да је заступљеност жена на руководећим/командним позицијама у МО и ВС у 2015. години износила 17,4% у односу на укупан број жена запослених у МО и ВС, од тога највише на средњим руководећим позицијама.
5. Заступљеност жена у мултинационалним операцијама у 2015. години износи 10,06% од укупног броја припадника МО и ВС ангажованих у мултинационалним операцијама, што је добар показатељ у односу на показатеље развијених земаља у свету.
6. Остварена је значајна сарадња Министарства одбране у спровођењу НАП-а са надлежним органима државне управе, комисијом и одборима Народне скупштине Републике Србије, Повереником за заштиту равноправности, Заштитником грађана, организацијама цивилног друштва, академском заједницом, медијима, као и са међународним организацијама.

Предлози:

- У наредном периоду наставити спровођење НАП-а (2016-2020) у сарадњи припадника МО и ВС са представницима органа државне управе и локалне самоуправе, организацијама цивилног друштва, академском заједницом, медијима и заинтересованим међународним организацијама, са тежиштем на локалном нивоу.
- Институционална тела и механизме за спровођење НАП-а у МО и ВС учинити ефикаснијим и оперативнијим и ојачати их формирањем Групе за родну равноправност у Сектору за људске ресурсе МО, увођењем такозваног СОС-телефона за стручну помоћ запосленима, као и софтвера за аутоматску обраду података за родну анализу.

АНАЛИТИЧКА ГРУПА МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ И ВОЈСКЕ СРБИЈЕ